

PAPER DETAILS

TITLE: ISKUR TARAFINDAN DÜZENLENEN MESLEK EDİNDİRME KURSLARININ ETKİNLİĞİ

AUTHORS: İsmail Hakkı DİNÇAY

PAGES: 373-397

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1361983>

Cilt 8, Sayı 16, Aralık 2020

Makale Adı /Article Name

İŞKUR TARAFINDAN DÜZENLENEN
MESLEK EDİNDİRME KURSLARININ
ETKİNLİĞİ: ESKİŞEHİR ÖRNEĞİ

EFFECTIVENESS OF VOCATIONAL
TRAINING COURSES ORGANIZED
BY İŞKUR: ESKİŞEHİR CASE

Yazar

İsmail Hakkı DİNÇAY

Dr., Türkiye İş Kurumu Eskişehir İl Müdürlüğü, www.ismailhakkidincay.com.tr,
ismailhakki.dincay@iskur.gov.tr, Orcid:0000-0002-4608-3978

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 24.10.2020

Kabul Tarihi: 21.12.2020

Yayın Tarihi: 30.12.2020

Kaynak Gösterme

Dinçay, İ. H. (2020). İşkur tarafından düzenlenen meslek edindirme kurslarının etkinliği: eskişehir örneği. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), s. 373-397

Öz

Ülkemizdeki ekonomik problemlerin en başında gelenlerinden biri işsizlik sorunudur. Uzun yıllardır gerek devlet eliyle ve sübvansiyonlarla, gerekse özel sektörün kendi personelini yetiştirme çabaları ile işsizliği azaltmaya yönelik birçok program düzenlenmiştir. Bu alana yönelik olarak İŞKUR tarafından da birçok kurs ve program hazırlanmış ve halen uygulanmaya devam etmektedir. Teknoloji alanındaki değişimler, bilim alanındaki hızlı değişimler bireylerin kendilerini geliştirmeleri için mesleki eğitimlere yönelmelerine yol açmıştır. Bu eğitimler sonucunda ise bireyler istihdam edileme beklentisi içinde olmaktadır. Bireylerin beklentilerinin karşılanamaması hem istihdam edilebilirliği, hem de mesleki eğitim kurslarına olan bakış açılarının değişmesine sebep olmaktadır. Alınan eğitimler, istihdam kurumu ile gerekli işbirliğinin sağlanmasına rağmen istihdamın sağlanamaması bireyde umutsuzluğa ve işgücü kaybına neden olmaktadır. Bu çalışmanın amacı İŞKUR Eskişehir İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen meslek edindirme kurslarının etkinliğini ve kursiyerlerin kurs sonundaki beklentilerinin ne derece karşılandığı araştırılmıştır. Çalışmada öncelikli olarak kullanılan anket soruları ve verilen cevapların güvenilirliğine ilişkin olarak IBM SPSS Statics 22 Programı ile Cronbach Alpha analizi yapılmış, Ki-Kare test analizi kullanılarak kurs memnuniyeti ve cinsiyet, eğitim düzeyi, yaş aralıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığı incelenmiş kurs memnuniyeti ile cinsiyet, eğitim düzeyi ve yaş aralıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Son olarak işsizlik süresi ve meslek edindirme kursunun beklentileri karşılama oranı Kolerasyon Analzi Yöntemi kullanılarak sınanmış ve işsizlik süresi uzadıkça kurstan istihdam anlamında beklentinin düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara istinaden öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Meslek Edindirme Kursu, Eğitim, İstihdam, Eğitim Araçları, Eğitici

Abstract

One of the leading economic problems in our country is unemployment. For many years, many programs have been organized to reduce unemployment, both by the government and through subsidies and the private sector's efforts to train its own personnel. Many courses and programs have been prepared by İŞKUR for this field and are still being implemented. Changes in technology and rapid changes in science have led individuals to turn to vocational training to improve themselves. As a result of these trainings, individuals expect to be employed. Failure to meet the expectations of individuals causes changes in both employability and attitudes towards vocational training courses. Despite the training and the necessary cooperation with the employment agency, the inability to provide employment causes despair and loss of workforce in the individual. The aim of this study was to investigate the effectiveness of vocational training courses organized by İŞKUR Eskişehir Provincial Directorate and to what extent the trainees' expectations at the end of the course were met. Regarding the questionnaire questions used primarily in the study and the reliability of the answers given, Cronbach Alpha analysis was performed with the IBM SPSS Statics 22 Program, using the Chi-Square test analysis, it was examined whether there was a significant relationship between course satisfaction and gender, education level and age ranges. There is a significant relationship between education level and age ranges. Finally, the analysis of meeting the expectations of the unemployment period and the vocational training course was tested using the Correlation Analzi Method and it was found that the longer the unemployment period, the lower the expectations from the course in terms of employment. Based on the results obtained, suggestions were made.e.

Keywords: Vocational Course, Education, Employment, Training Tools, Trainer

Giriş

Devletlerin ekonomik yapısı ve iktisadi hayatın gelişim çizgisinde işsizlik olgusu ekonomik hayatın var olduğu günden bu yana birçok farklı bakış açısını ve çözüm önerisini beraberinde getirmiştir. İşsizliğin açıklanması noktasında işsizliği “bireysel” bazda değerlendiren görüş ve teoriler olduğu gibi devletlerin ekonomi politikalarından, teknolojik gelişmelerdeki değişimlerden, sistemin içsel hatalarından ve konjonktürel dalgalanmalardan kaynakladığını açıklayan görüşlerde öne çıkmaktadır. Kapitalist ekonomik düşünce sistemi işsizliğin “durdurulması” veya “önlenmesi” yönündeki çabalarının sürekli olarak kendini yenileyen üretim sürecinin değişen ihtiyaçları ile sermaye sınıfının sorunu algılayışı arasında farklılıklar bulunduğunu ve yine aynı sınıfça kendi çıkarlarına göre süreci idame ettirdikleri yönündeki görüşler öne sürülmüştür (Schumpeter, 2019:143).

Emek piyasasında istenilen nitelikte işgücünün piyasaya arz edilmesi ülkemizde devlet eliyle gerçekleştiren bir bakanlık olarak Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na (AÇSB) bağlı bir kurum olan Türkiye İş Kurumu’nun (İŞKUR) yeri de büyük bir önem arz etmektedir (Biçerli, 2007:483). Türkiye İş Kurumu olana dek İŞKUR Cumhuriyet Tarihi içinde oldukça devinimli bir süreç geçirmiştir. İlk kez 1936 tarihinde yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Kanununda adı geçen “iş ve işçi bulma” faaliyetine aracılık edecek bir kurumun varlığı, gerek II. Dünya Savaşının başlaması, gerekse tek partili siyasi konjonktürün baskıcı uygulamaları neticesinde ancak ve ancak ve 30.01.1946 tarihinde 4841 sayılı yasa ile öncelikle Çalışma Bakanlığı (eski adıyla), 25.01.1946 tarihinde 4837 sayılı yasa ile de İş ve İşçi Bulma Kurumu olarak resmi bir şekilde faaliyetlerine başlayabilmiştir. Her ne kadar dönem içinde yapısal ve uygulamaya yönelik olarak faaliyetler gerçekleştirilmiş olsa da 4837 sayılı Kanun 04.10.2000 tarihine kadar yürürlükte kalmış, Cumhuriyet Döneminin de en uzun süre yürürlükte kalan kanunlarından biri olarak yerini almıştır (Dinçay, 2020:114).

25.06.2003 tarihinde İş ve İşçi Bulma Kurumu’na daha etkin bir rol vermek için 4904 sayılı Kanunla İşsizlik Sigortası Fonunu kullanma yetkisi verilmiştir. Bu yetki ile birlikte ilk olarak kurumun adı Türkiye İş Kurumu olarak değiştirilmiş ve birçok farklı ve etkin hizmeti de yerine getirme imkânına kavuşmuştur. Bunların arasında özellikle Aktif İstihdam Hizmetleri işsizliğin azaltılması adına büyük önem arz etmektedir. 4447 sayılı Kanun ile işsizlik sigortası ödemelerinin başlaması ve gerek işsizlik ödeneği alanların, gerekse İŞKUR’a kayıtlı işsizlerin hem daha kolay istihdam edilebilirliklerini arttırmak, hem de yeni mesleki yeterlilikler kazandırmak ilk dönemlerde meslek edindirme kurslarına büyük önem verilmiştir (Bağan, Yardımcıoğlu, 2017: 65). Öyle ki il merkezleri haricinde neredeyse tüm ilçelerde, hatta kasabalarda İŞKUR destekli meslek edindirme kursları düzenlenir hale gelmiştir. Bunda özellikle hızla büyüyen ve gelişen İşsizlik Sigortası Fonunun ekonomik imkânlarından yararlanmanın büyük katkısı olduğu yadsınamaz. Hatta gerekli bekleme süresi tamamlandıktan sonra bir kişi aynı yıl içinde birden fazla sayıda meslek edindirme kursuna katılabilmektedir (3 ay-6 ay). Buradaki tek ve en önemli kıstas kursun başarı ile tamamlanması, bekleme süresinin dolmasıdır. İstihdam garantili kurslar istisna olmak üzere kurs bitiminde herhangi bir işte çalışma zorunluluğu da bulunmamaktadır. İlerleyen dönemlerde bu süreç sorgulanmaya başlamış ve İŞKUR amirliğinde düzenlenen kursların işsizlerin istihdam edilebilirliklerinde ne kadar etkili olduğu sorgulanır hale gelmiştir (İşığışık, Emirgil, 2009: 217).

Bu araştırmada İŞKUR kurslarının mesleki eğitim açısından etkinliği literatürde sıkça kullanılan anket yöntemi kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Aynı yıl içinde gerçekleştirilen ve tesadüfi örneklem modeli kullanılarak seçilen kurslardan hipotezlerin test edilmesi şekilde bir çalışma oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan anket soruları, İŞKUR tarafından hazırlanan ve her kurs programından sonra kursu başarı ile bitiren tüm kursiyerlere uygulanan toplam 10 sorudan meydana gelmektedir. Anket sorularına kursiyerlere her bir soru için 1 ile 4 arasında 1(yetersiz) 2(orta) 3(iyi) 4(çok iyi) şeklinde puan verilmesi istenmiştir. İŞKUR için başarı kriteri her bir kurs programı için kursu başarı ile bitiren tüm kursiyerlerin vermiş oldukları puanlar ortak bir havuzda hesaplanarak kursun minimum 70 ve üzeri bir başarı puan alması gerekmektedir. Aksi takdirde kurs programı başarısız sayılıp, iptal edilecektir. Araştırma kapsamında değerlendirilen 4 kursta 70 ve üzeri ortalama puan almayı başarmış kurslardır. Ayrıca anketin son bölümünde “kursla ilgili eklemek istedikleriniz ve görüşleriniz” bölümünde eğitim programına dair yapılan eleştiri ve görüşler dikkat çekmiş, araştırma hipotezlerine temel oluşturmuştur. Yine araştırmaya ışık tutması ve çıkarımlar yapılabilmesi adına teferuatlı bir literatür taraması yapılmış, bu alanda yapılan araştırmalardan da destek alınmıştır.

Araştırmanın homojen bir yapı oluşturması adına İŞKUR ile kamu eğitim kurumları arasında ortak protokolle düzenlenen ve eğitim programlarının Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne belirlenen sürelerde gerçekleştirilen kurslardan olmasına dikkat edilmiştir. Kurslar İŞKUR denetiminde ve her bir kurs 25’er katılımcı ile başlatılmış, ancak ilerleyen dönemlerde sağlık, işe girme, şehir değişikliği vb. nedenlerle kurslardan ayrılışlar olmuş ve 100 kişi olarak başlayan 4 kurs toplam 96 kursiyer ile tamamlanmıştır. Anket çalışması kursiyerlerin tamamına hiçbir baskı ve yönlendirme yapılmadan uygulanmış, ancak anketlerin değerlendirilmesi aşamasında 5 anket bir soruya birden fazla cevap verme, birden fazla sorunun boş bırakılması gibi nedenlerle çalışma dışı bırakılmış ve değerlendirmeye alınmamıştır.

Araştırma kapsamında değerlendirilen 4 kursun programına bakılacak olursa;

Tablo 1: Kurs Programlarının Genel Özellikleri

KURS ADI	KURSU VEREN KURUM	TOPLAM KATILIMCI SAYISI	MEZUN (ANKET DOLDURAN) KURSİYER SAYISI	KURS PROGRAMININ SÜRESİ
Forklift Operatörlüğü	Eskişehir Yunus Emre E.M.L.	25	21	40 SAAT (5X8 GÜN)
Hazır Giyim Model Makineci	Beylikova Halk Eğitim Merkezi	25	24	380 SAAT (5X76 GÜN)
Proje Döngüsü Yönetimi	Eskişehir Ticaret Odası	25	22	275 SAAT (5X55 GÜN)

Dış Ticaret Meslek Elemanı	ABİGEM (Eskişehir)	25	24	500 SAAT (100X5)
----------------------------------	-----------------------	----	----	---------------------

Kurslar Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan modül programlarına göre düzenlendiği tespit edilmiştir. Her kurs programı için kursu düzenleyecek olan kurumla sözleşme imzalanmıştır. Kurs programları başlamadan 15 gün önce İŞKUR tarafından tespit edilen kursiyer seçim gününe tüm adaylar davet edilmiş ve kursu düzenleyecek kurum yetkilisi, İŞKUR yetkilisi ve kursu verecek eğiticinin gözetiminde kursiyer seçme işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Anket metnin son bölümünde yer alan “Kurs hakkındaki görüş ve önerileriniz” kısmında kursiyerler tarafından verilen cevaplar titizlikle incelenerek araştırmanın temel hipotezleri oluşturulmuş ve daha sonra anket verileri IBM SPSS Statics 22 Programına aktarılarak hipotezlerin geçerlilikleri sınanmıştır.

Bu bağlamda çalışmanın hipotezleri şu şekilde belirlenmiştir:

H0: Meslek edindirme kursuna katılan bireylerin cinsiyetleri ve kursiyer memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H1: Eğitim düzeyi ve kurs memnuniyet oranı arasında ters yönlü ilişki vardır. Yani eğitim düzeyi yükseldikçe kursiyerlerin memnuniyet oranı düşmektedir.

H2: Kursiyerlerin yaşı arttıkça kursiyer memnuniyet oranları da artmaktadır.

H3: Kursiyerlerin işsizlik süresi uzadıkça kursun memnuniyet anket puan değeri düşmektedir.

Dört ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde İŞKUR tarafından gerçekleştirilen Aktif İşgücü Hizmetleri programları işlenmiş, ikinci bölümde yine İŞKUR tarafından hayata geçirilen Meslek Edindirme Kursları tanıtılmış, üçüncü bölümde meslek edindirme kurslarına ilişkin daha önce gerçekleştirilmiş akademik çalışmalar, alan-saha taramaları ile literatür incelemeleri ve sonuçlara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde araştırma kapsamındaki kurslara katılan kursiyerlerin anketlere verdikleri cevaplar değerlendirilmiş ve hipotezlerin doğrulukları sınanmış, sonuç bölümde ise elde edilen veriler ışığında çıkarımlar ve öneriler kaleme alınmıştır.

1. Aktif İşgücü Hizmetleri (İŞKUR)

Aktif işgücü hizmetlerinin tanımı ve içeriğini açıklamadan önce aktif işgücünün ne demek olduğunu açıklamak kavramı daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Aktif işgücü ülke nüfusunun 15-65 yaş aralığında ve halen çalışmakta olan ya da çalışmak ve iş almak için istekli bir şekilde iş arayan vatandaşların tamamını ifade etmektedir. Burada sadece askerler, öğrenciler ve ceza infaz kurumlarında hüküm giymiş vatandaşlar kapsam dışındadır. Aktif işgücü hizmetleri ise istihdamın artırılması ve korunması için bireylerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi, işsizliğin azaltılması ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına destek olmak amacıyla yapılan faaliyetlerin tamamını kapsamaktadır (İŞKUR, Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği, 2013).

Bu kapsamda değerlendirilen Aktif İstihdam Politikaları, işsizlerin işgücü piyasasına uyumlu hale gelmesini ve bir işe yerleşmelerini kolaylaştırmak amaçlı uygulama ve işlemleri içerir. Aktif İstihdam Politikalarının amaçları arasında mevcut ekonomik yapıda ülke içinde meydana gelen aksaklıklarda istihdamı arttırma temelli

politikaların ve teşviklerin gerçekleştirilebilmesini de kapsayan bir uygulama sistemi vardır. İş arama çabası içinde olan bireylerin mesleki yeterliliklerinin arttırılarak daha kolay iş bulmalarına destek olmalarını sağlamak da aktif istihdam politikalarının amaçları içinde yer almaktadır (Küçükbayrak, 2012:43).

İstihdam sübvansiyonları, işsizlikle mücadele anlamında gerek gelişmiş ülkelerin, gerekse gelişmekte olan ülkelerde sıkça başvurulmuş işgücü talebini arttırıcı etkisi bulunan aktif istihdam politikalarındandır. Genel anlamda istihdam edilen çalışanlara yönelik olarak doğrudan ücret desteği, sosyal güvenlik prim desteği, firmaların ilave istihdamına yönelik olarak uygulanan destekler örnek niteliğinde bu alanda sayılabilir (Elbir, 2020:141). Özellikle ülkemizde son dönemde asgari ücretteki ani artış gelir düzeyinin arttırılmasına yönelik devlet eliyle yapılan en büyük destek programı olmuştur. Bu desteklerin temel amacı işgücü maliyetlerinin düşürülerek istihdamın arttırılmasına destek olmaktır (Korkmaz vd., 2013:38). Bu aynı zamanda üretim maliyetlerinin de düşürülmesi anlamına geldiği için ürün ve hizmetlere olan talebin de artmasına yardımcı olacaktır.

Girişimcilik, bir başka anlatımla kendi işini kurmaya yönelik faaliyetler de aktif istihdam politikaları arasında yer almaktadır. Girişimcilik sistemi sadece işsiz olan kişilerin istihdam edilmesini değil, aynı zamanda ilave istihdam oluşturmaya yönüyle de son dönemde devlet politikası olarak da desteklenen programlar kapsamındadır. Bu süreçte finansman, teknoloji, eğitim, pazarlama ve ilave istihdam teşvikleri şeklinde desteklerin verildiği görülmektedir (Aktürk, 2008:5).

Uzun süreli işsizlik, özellikle büyük ekonomik kriz dönemlerinde (2001 Krizi, 2009 Krizi) görülmektedir. Devletlerin bu dönemde aktif istihdam politikalarını daha etkin olarak hayata geçirme zorunlulukları doğmuştur. Böyle dönemlerde sosyal devlet olmanın sorumluluğu ile özellikle istihdamında zorluk çekilen alan olarak nitelendirilen engelliler, uzun süreli işsizler, kadınlara yönelik kar etme amacından ziyade kamu yararının esas alındığı istihdam politikaları hayata geçirilmektedir. Türkiye açısından değerlendirildiğinde son dönemde Toplum Yararına Programlar kapsamında Milli Eğitime bağlı okullarda temizlik görevlisi, belediyelerde çevre düzenlemeye yönelik çalışmalarda, üniversitelerde, hastanelerde farklı pozisyonlarda geçici süreli istihdam programları uygulanmaktadır (Korkmaz vd., 2013:111).

Bireylerin işsiz kaldıkları dönemi en iyi şekilde geçirmeleri ve istihdam edilebilirliklerini arttırmak adına istihdam kurumları tarafından verilen iş arama becerileri, CV hazırlama, işgücü piyasası uyum faaliyetleri şeklinde düzenlenen uygulamalarda aktif istihdam politikaları arasında yer almaktadır. Bu alanda yapılan çalışma ve faaliyetlerin bireylerin istihdamına olumlu etkilerinin olduğu yapılan araştırmalar neticesinde gözlenmiştir. Her ne kadar araştırma sürecinin olumlu olarak sonuçlanmasına karşın, araştırmaların yapıldığı dönemdeki ülke konjonktürü ve ekonomik koşulların uygunluğu da sürecin başarısına etki eden unsurlar arasında yer almaktadır. Bu dönemde ekonominin büyüme döneminde olması uygulanan programlar adına daha olumlu sonuçlar doğurduğu gözlenmiştir (Kapar, 2006:350).

Yapısal işsizlik sebebiyle en çok işsiz kalan ve süreçten etkilenenler mesleki eğitim düzeyi düşük olan işsizlerdir. Aktif istihdam politikası olarak devlet eliyle gerçekleştirilen veya desteklenen mesleki eğitim programları, hem istihdama destek sağlamakta hem de işgücünün kalitesinin arttırılmasına olumlu etkiler oluşturmaktadır. Eğitimin tek başına çalışanların verimliliklerini etkilemediği kabul edilse dahi, işverenler açısından eğitim bireylerin sahip oldukları özellikleri doğru tahmin edebilmek adına bir nevi eleme aracı olarak da kullanıldığı işgücü

piyasasında gözlenen durumlardandır. Bu bakımdan değerlendirildiğinde eğitim kişileri iş arama sürecinde ön sıralara taşımakta, bireysel bazda fayda sağlamaktadır (Biçerli, 2005:9). İşsizlere yönelik mesleki gelişim anlamında destek sağlamak, ya da işsizlerin mevcut mesleklerinin yanında yeni işler öğrenmelerine destek sağlamaya yönelik günümüzde devlet destekli bir çok eğitim programı uygulanmaktadır. Bu eğitim programlarının başında da meslek edindirme kursları gelmektedir. Kurumlar arası rekabetin artması, sosyal devlet ilkesinin genişlemeye başlaması ile birlikte belediyelerin, özel kurum ve kuruluşların da bu alanlara yönelik eğitimler düzenlendiği gözlenmektedir. Bu programlar kapsamında hedef gruplar arasında öncelik sonralık ilişkisi oluşturulmuş, temel hedef olarak ilk önce uzun süreli işsizler, engelliler, genç işsizler ve toplu olarak işten çıkarılanlar değerlendirilmektedir (Kapar, 2006:351).

Aktif istihdam programları kapsamında son olarak “İşbaşı Eğitim Programları” bir başka ifade ile staj programları ülkemiz açısından ele alındığında istihdama son dönemde daha büyük katkı sağlayan düzenlenmelerden olup ağırlıklı olarak İŞKUR eliyle düzenlenmektedir. Gerek işsizliğin azaltılması, gerekse aktif istihdam politikalarından birisi olan uygulama modeli kurum kapsamında kayıtlı bulunan işsizlerin yine kurum eliyle belirlenen işyerlerinde mesleki ve teknik bilgilerini geliştirerek istihdam edilebilirliklerini arttırmak adına diğer aktif istihdam politikalarından farklı olarak “uygulamalı” yani yerinde ve görerek iş ve meslek öğrenmelerini sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Özellikle son dönemde meslek edindirme kurslarının istihdama katkısının sorgulanmaya başlaması ve kurs sonrası istihdam oranlarının beklentileri karşılamaması işveren taahhütlü, istihdam garantisi verilen işbaşı eğitim programlarına yönelimi peşinden getirmiştir (Kurtul, 2020:255).

Tablo 2: 2019 Ocak-Ekim Dönemi İtibariyle Aktif İşgücü Piyasası Programları

Ocak-Ekim Dönemi 2019								
PROGRAM TÜRÜ	Eki.19				Ocak-Ekim 2019			
	Program Sayısı	Katılımcı Sayısı			Program Sayısı	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam		Erkek	Kadın	Toplam
MES.EĞT.KURS	516	2793	7414	10207	4775	28236	68586	96822
GİRİŞİMCİLİK	82	651	677	1328	1877	19956	17825	37781
İŞBAŞI EĞT.P	12452	18863	20268	39131	98991	179793	165252	345045
TOPLAM	13050	22307	28359	50666	105643	227985	251663	479648

(İŞKUR, 2019)

Tablo incelendiğinde görüleceği üzere 2019 Ekim ayı dâhil dönemde Aktif İşgücü Piyasası Programlarının dağılımına bakıldığında en büyük katılım ve program sayısına işbaşı eğitim programlarının sahip olduğu görülmektedir. Meslek edindirme kurslarının sayısının oranı ise neredeyse 1/20 civarında kalmaktadır. Özellikle işsizlik sigortası fonunun oluşturulması ve fonun yönetiminin İŞKUR’a verilmesinden itibaren kursların sayısı incelendiğinde meslek edindirme kurslarının sayısının giderek azaldığı ve yerini iş başı eğitim programlarının almaya başladığı daha iyi anlaşılabılır.

Tablo 3: İŞKUR Tarafından Düzenlenen Mesleki Eğitim Kurslarının Yıllar İtibariyle Dağılımı

YILLAR	KURS SAYISI	KATILIMCI SAYISI
2004	301	8,585
2005	471	11,025
2006	816	16,458
2007	1117	21,382
2008	1533	27,389
2009	7626	160,426
2010	7805	156,584
2011	7415	145,393
2012	10001	215,399
2013	6096	131,249
2014	5552	109,666
2015	7668	169,402
2016	5715	119,172
2017	4216	86,472
2018	3214	63,457

(İŞKUR, 2018)

380

Tablo incelendiğinde görüleceği üzere başlangıçta oldukça küçük sayılarla başlayan İŞKUR tarafından düzenlenen meslek edindirme kurslarının sayısı ve katılımcı düzeyinde 2009 krizi ile birlikte büyük bir artış olmuş, bu artış 2013 yılı sonuna kadar devam etmiştir. Bunda işsizlik oranlarının hızla ve çok büyük oranda artması, işsizlik sorununun yapısal boyuta dönüşmesi ve kronikleşmesi ilk etapta söylenebilir. Ancak meslek edindirme kurslarına katılanlara “cep harçlığı” olarak nitelendirilebilecek bir ücretin de ödenmesi meslek edindirme kurslarına katılımı cezp edici hale getirmiştir. Özellikle 2015 yılından sonra meslek edindirme kurslarının sayısı kademeli olarak azalma eğilimi içine girmiş, yerini yavaş yavaş işbaşı eğitim programlarına bırakmaya başlamıştır (Şahin, 2019:166). Son dönemde İŞKUR aracılığıyla sadece “temininde güçlük çekilen, istihdam garantili ve işbirliği yapılabilecek kurumlar” ile yapılan kurslar düzenlenmeye başlamış, bunda kurs sonunda hem istihdam edilebilirliğin artırılması, hem de maliyetlerin düşürülmesi göz önüne alınmıştır.

İşbaşı eğitim programları özellikle işsizliğin çözümünde başarılı olan iki Avrupa Birliği ülkesi (Hollanda ve Almanya) ile bir uzak doğu ülkesi (Güney Kore) modelleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. İŞKUR’a kayıtlı işsizler ile kendi çalışanını yetiştirmek isteyen işyerlerini karşı karşıya getiren bir program olarak ilk kez 2009 yılında hayata geçirilmiştir. Oldukça başarılı sonuçlar elde edilmesi neticesinde sürekli artarak ve hızla gelişen bir uygulama modeli olarak İŞKUR’da varlığını devam ettirmektedir (Görücü, 2019:133). İşbaşı eğitim programı ancak en

az iki sigortalı çalışanı olan işyerleri için uygulanabilmektedir. Bunda asıl amaç mevcut ve düzenli olarak çalışan bir iş yeri için ilave istihdam oluşturmak ve işsizliği azaltmaktır.

Tablo 4: İşbaşı Eğitim Programlarının Yıllar İtibariyle Dağılımı (2009-2018)

YILLAR	PROGRAM SAYISI	KATILIMCI SAYISI
2009	555	1285
2010	1353	4671
2011	4751	16,393
2012	9078	31,773
2013	18188	63,660
2014	16987	59,456
2015	45450	159,076
2016	68058	238,205
2017	65195	228,184
2018	69710	243,986

(İŞKUR, 2018)

Başlangıçta çok küçük sayılarla başlayan işbaşı eğitim programı ve katılımcı sayıları elde edilen olumlu veriler neticesinde hızla artmaya başlamış ve halen aynı artış hızında devam etmektedir. Elde edilen başarılı sonuçlar neticesinde mesleki eğitim kurslarının yerini bir nevi işbaşı eğitim programları almaya başlamıştır. Bunda ücret anlamında katılımcıların mağdur edilmeyip, tatmin edilmesi (minimum asgari ücret düzeyi üzerinden ücret ödenmesi), program sonunda işbaşı eğitimi düzenleyen kurumun istihdam zorunluluğunun bulunmasının etkili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca 2014 yılı sonunda yapılan mevzuat değişikliği sonrası uygulamanın kolaylaştırılması ve işverenlere tanınan teşviklerin de yadsınamaz bir etkisinin olduğu gözlenmektedir (İŞKUR, 2017:74).

2. Meslek Edindirme Kursları

Çağdaş bir bakış açısı ve güncel uygulama sistemi olarak Aktif İşgücü Hizmetlerinin uygulanışı 1950’li yıllara dayanmaktadır. 1950’lerden önce istihdamın arttırılmasına yönelik birçok mesleki eğitim ve işe yerleştirme programı uygulanmış olsa da bunlar Aktif İşgücü Hizmeti (AİH) olarak adlandırılmamış, daha çok belirli iş yerleri için personel ve işçi yetiştirme programı şeklinde kısıtlı bir uygulama sistemini oluşturmuştur (Ahn vd., 2020:559). Güncel haliyle AİH ve meslek edindirme programlarının ilk uygulamaları İsveç’te Gösta Rehn ve Rudolf Meidner tarafından açıklanarak hayata geçirilmiştir (Launov vd., 2016:153). Avrupa’ya bakıldığında 1960’ların başında yaşanan işgücü darboğazı ve ücretlerin aşırı yükselmesinden kaynaklı sorunlar AİH politikalarını adeta kurtarıcı bir uygulama sistemi olarak işgücü piyasasının içine almıştır. Böylelikle işgücüne katılım arttırılmış, coğrafi hareketlilik sağlanarak özellikle işgücü sıkıntısı çeken bölgelere yerleşim sağlanmıştır. Sonuçta işgücünün tamamından ve işgücünden en verimli şekilde yararlanma imkânı sağlanmak hedeflenmiştir (Dadzie vd., 2020:79).

Devamında gelen 1973 petrol krizi, 1990'lı yıllarda artan işsizlik oranları dönemlerinde ve Avrupa Birliği ülkelerinin bütününde AİH kapsamında meslek edindirme kurs programlarının uygulanması sıklıkla görülmüş ve başarılı sonuçlar elde edilmiştir (Morchio, 2020:345). Ancak yukarıda da anlatıldığı üzere Almanya ve Hollanda'nın artan genç işsizliğini azaltmak adına hayata geçirdikleri işbaşı eğitim programlarının daha başarılı ve işsizliğin azaltılmasında daha etkili sonuçlar elde etmesi ile birlikte 2000'li yılların başından itibaren işbaşı eğitim programlarına daha fazla önem verilmeye ve bu alana yönelik devlet eliyle yatırımlar yapılmaya başlanmıştır (Schneider vd., 2020:63).

Ülkemiz açısından bakıldığında 1990'lı yılların başına kadar neredeyse mesleki eğitim kurs programları ile ilgili ciddi bir çalışma olmamakla birlikte, o dönemki adıyla İş ve İşçi Bulma Kurumu ile Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla gerçekleştirilen meslek edindirme kursları daha çok hiçbir mesleği bulunmayan ve piyasa koşullarında hangi alanda mesleki eğitime ihtiyaç bulunduğu tespit edilmeden daha çok başvuruda bulunan kişilerin beklenti ve istekleri doğrultusunda düzenlenen programlar olarak gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Ancak işsizlik sigortası fonunun oluşturulması ve il istihdam kurullarının sanayi ve ticaret odaları ile ortak hareket etmeye başlaması ile birlikte piyasada "ihtiyaç duyulan meslekler" belirlenerek kurs programları açılmaya ve uygulanmaya başlanmıştır (Kurtul, 2020:251).

Mesleki eğitim kursları temel amaç olarak yeni bir meslek kazanımı ya da var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi amacıyla bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırarak işsizlik sorununa çözüm olarak oluşturulmuş eğitim programlarıdır (Rosin, 2020:14). İŞKUR tarafından yapılan tanıma göre ise istihdamın korunması, arttırılması ve işsizliğin azaltılması çabaları çerçevesinde İŞKUR'a kayıtlı, herhangi bir mesleği olmayan veya bir mesleği olmakla birlikte sahip olduğu meslekte iş bulamayan, mesleğinde yeterli olamayan işsizlerin niteliklerini geliştirerek istihdam edilebilirliklerini arttırmak amacıyla düzenlenen kurslardır (İŞKUR, 2020). Yukarıdaki tablo örnekleri incelendiğinde özellikle kriz dönemlerinde sayılarına ve istihdam edilebilirliklerine bakılmaksızın neredeyse tüm kurs program ve uygulamaları kabul görüp uygulanmakta iken özellikle işbaşı eğitim programları eliyle daha başarılı sonuçlar elde edilmesi, meslek edindirme kurslarının beklenen istihdam verilerini yakalayamaması nedeniyle bir değişim yaşanmış, istihdam garantisi olmayan neredeyse hiçbir kursun açılmasına izin verilmemeye başlanmıştır (İŞKUR, 2020). 06.11.2014 tarihinde 29167 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle öncelikli olarak yıllık işgücü eğitim planının tespit edilmesi, bunda da özellikle meslek odaları ile il sanayi ve il ticaret odalarının görüşlerinin alınması ve odalardan gelecek taleplere göre eğitim verilecek mesleklerin belirlenmesinin altı çizilmiştir. Yine 12.02.2016 tarihinde yapılan ve 296622 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan değişiklikle yıllık işgücü eğitim planında yer alan mesleklerde kurs açılabilmesi için ancak ve ancak işgücü piyasasından ya da işverenlerden teklif gelmesi durumunda mümkün olabilmektedir. İlgili talep değerlendirilip, il müdürlüğünce yapılan çalışmalar neticesinde Kuruma kayıtlı işsizlerden karşılanamaması durumunda, sadece karşılanamayan kısım için mesleki eğitim kursu açılabilceği belirtilmiştir. Ancak kamu kurum ve kuruluşları ile talep şartı aranmaksızın istihdam garantisi olmadan kurs düzenlenebilmesinin önü açık bırakılmıştır (İŞKUR, 2020). Burada da görüleceği üzere İŞKUR özellikle 2014 yılından itibaren Aktif İşgücü Hizmetleri adına büyük bir değişim geçirerek meslek edindirme kurslarının yerine istihdam taahhüdü bulunan programlara daha fazla önem vermeye başlamıştır.

3. Literatür Taraması

Çalışmanın bu bölümünde hem İŞKUR eliyle hem de diğer kurumlarca gerçekleştirilmiş mesleki eğitim kursları alanına yönelik yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yapılmış çalışmalara ve elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

3.1. Yerli Literatür

Şahin (2019) İŞKUR tarafından gerçekleştirilen Aktif İstihdam Hizmetlerinden meslek edindirme kurslarına katılımın kısa vadede değil, ancak orta ve uzun vadede başarılı olduğuna dair bulgulara ulaşmıştır. Bunun yerine işbaşı eğitim programlarının, istihdam garantili kurs ve özellikle kurum içi eğitimlerde verilen mesleki eğitim ve programların bireylerin istihdam edilebilirliklerini daha fazla arttırdığı yönünde verilere ulaşıldığı görülmektedir. İlave olarak 35 yaş ve üzeri iş arayanların İŞKUR aracılığıyla düzenlenen programlara katıldıklarında aynı koşullarda katılmayanlara oranla daha çabuk iş bulabildikleri çalışmada yer verilmiştir.

Yılmaz (2020) Erbaa’da yapılan araştırmada özellikle kırsal kökenli vatandaşlar tarafından katılım sağlanan ve istihdam garantili kurs niteliğinde olan tekstil işçiliği kurslarının istihdama olumlu katkı sağladığı, bunda İŞKUR’un katkısının bulunduğu, ancak kurum içi eğitim olarak verilen işveren-kurs düzenleyen tarzında uygulanan programların daha başarılı sonuçlar elde ettiğine dair verilere ulaşılmıştır.

Ayyıldız (2019) araştırmasında Zonguldak ilinde yapılan çalışmada meslek edindirme kurslarında başarılı sonuçlar anılabilmesi için nelere dikkat edilmesi gerektiği, bu kurallara uymayan program ve uygulamaların başarısız olduğuna dair veriler elde etmiştir. Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Kurslarının (UMEM) daha başarılı sonuçlar elde ettiğini ve istihdam garantili kurs programlarının açılmasının işsizlerin istihdam edilmesinde daha fazla fayda sağlayacağı yönünde çıkarımlar elde edilmiştir.

Özbek (2019) İŞKUR tarafından düzenlenen Aktif İstihdam Hizmetlerinin daha etkin olarak nasıl gerçekleştirilebileceğine dair yapılan çalışmada özellikle meslek edindirme kurslarının işverenlerin beklenti ve istekleri doğrultusunda yapılmasının gerekliliği, bunda da iş ve meslek danışmanlarını daha etkin çalışmasının önemi yönünde veri ve sonuçlara yer verilmiştir.

Bayrakdar (2019) İŞKUR eliyle belirlenen Aktif İstihdam Politikalarında özellikle işsizlerin doğru bir sınıflandırmaya tabi tutulmasının gerekliliğine dair veriler ve kanıtlar sunulmuştur. Genç işsizlerin, engellilerin, uzun süreli işsizlerin, kadın işsizlerin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği, meslek edindirme kurslarının yaş aralığı da dâhil olmak üzere doğru bir şekilde ve piyasa şartları dikkate alınarak hayata geçirilmesinin önemi üzerine verilere ulaşılmıştır. Hatta bu ayırım sürecinde Türkiye’nin bölgesel özelliklerinin de dikkate alınması gerektiğinin altı çizilmiştir. Son dönemde neden meslek edindirme kurslarının yerine neden işbaşı eğitim programlarına bir yönelim olduğunun gerekçeleri açıklanmış, Antalya bölgesinde yapılan araştırmada meslek edindirme kurslarının beklentileri karşılayamadığına dair verilere yer verilmiş, sonuç bölümünde kurs programlarının içerik ve beklenti anlamında işgücü piyasasının gerekliliklerinin dikkate alınmadan hazırlandığına dair çıkarımlar yapılmıştır.

Topcu, Beğernirbaş, Oğuzhan (2018) tarafından yapılan araştırmada İŞKUR tarafından desteklenen mesleki eğitim kurslarının %50 istihdam garantisi olmasına karşın kursa katılan bireylerin istihdam edildiklerine dair net bir bilgiye

ulaşılamadığı verisine yer verilmiştir. Ayrıca genç işsizliği azaltmaya yönelik olarak etkin bir çalışma ve mesleki nitelikte kurs programının bulunmadığı tespit edilmiştir. TÜİK verilerine göre 15-24 yaş aralığı olarak kabul edilen genç çalışan ayrımı yapılmaksızın kursların genel olarak düzenlendiği ve inceleme yapılan kurs programlarının yaş ortalamasının 31 olduğu çalışmada belirtilmiştir. Kurs programlarının içeriğinin bu bağlamda piyasa beklentilerinin karşılanmadığı, sübvans ve teşvik edici nitelikte olan bu tür meslek edindirme faaliyetlerinin amacına ulaşmadığı sonucunun elde edildiği belirtilmiştir.

Afşar, Aksoy Mıhoğlu, Suna (2018) Konya ili merkezli gerçekleştirdikleri araştırmada İŞKUR tarafından gerçekleştirilen meslek edindirme ve meslek geliştirme kurslarının işverenler üzerinde yapılan ankette %69 oranında başarılı olduğu yönünde görüş alındığı verisine ulaşılmışlardır. Ancak %31’lik kesim halen meslek öğrenmek isteyenlerin firmalarda ya da meslek lisesi eğitimi alarak istihdam edilmesinin daha uygun olacağına dair görüş açıklamışlardır. Firmaların özellikle temininde zorluk çekilen mesleklere yönelik eğitim anlamında İŞKUR’un yeterli düzeyde eğitim açmadığını, kayıtlı olan vasıflı işsizlerin de açılan iş ilanı taleplerine başvuruda bulunmadıkları bilgisi çalışmada anlatılmaktadır.

Bağlan, Yardımcıoğlu (2017) Sakarya Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı olarak faaliyette bulunan “Sanat ve Mesleki Eğitim Kursları” arasında tekstil üzerine düzenlenen kurs programlarının içeriği, uygulama modeli ve istihdama katkısı araştırma konusu olarak belirlenmiş, çalışmanın sonucunda bir bütün olarak değerlendirildiğinde verilen eğitimlerin kursiyerlerin beklentilerini karşıladığı sonucu tespit edilmiştir. Aynı zamanda kursiyerlere kursun öneminden bahsedilerek meslek edinme konusunun kursiyerlere ve topluma sağlayabileceği yararlar üzerinde daha fazla durulmasının gerekliliği yönünde önerilerde bulunulmuştur. Bu bağlamda kursa katılan katılımcıların meslek edinme amaçlarının ön planda tutulmasının gerekliliği ve meslek edindirme kurslarının etkinliğinin sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.

İrdem (2016) İŞKUR tarafından düzenlenen mesleki eğitim kursları itibarıyla aktif işgücü piyasası politikalarının etki değerlendirilmesinin yapıldığı araştırmada özellikle farklı bir boyut olarak kursların bir mesleği tamamen öğretmek yerine daha çok mevcut beceriler geliştirme noktasında daha büyük katkı sağladığı sonucu elde edilmiştir. İstihdam aşamasında da bireylerin mevcut mesleki bilgilerine kursun katkı sağlamasının daha etkili olduğu verisi araştırmada işlenmiştir.

Yerli literatür çalışması 2014 tarihinden sonra düzenlenen, alanla birebir örtüşen çalışmalardan seçilmiştir. İŞKUR Aktif İstihdam Hizmetleri Yönetmeliği 2014 tarihi itibarıyla değişikliğe uğramış ve meslek edindirme kurs programları bu doğrultuda açılarak hayata geçirilmiştir. Yerli literatür taramasında 2014 ve sonrası dönemde açılan kurslarda bölgesel özellikler, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu mesleklere yönelik olarak gerçek ve reel bir değerlendirme yapılmadığı analizler ve araştırmalar sonucunda görülmüştür. Ayrıca kursiyer kriterleri belirlenirken TÜİK verilerine göre 15-24 yaş arası genç işsizlere ve kadın işsizlere yönelik herhangi bir ayrıma gidilmediği gözlenmiştir. Bu da istihdam sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Kurs süreci boyunca uygulamaya yönelik eğitimlere yeterli düzeyde yer verilmediği, kurs programlarının neredeyse tamamının kursun başladığı binada sona erdiği gözlenmiştir. Alana yönelik çalışmaların tamamında uygulama eğitimleri konusunda yeterli bir bilgi aktarımı olmadığı gibi, kimi çalışmalarda istihdama dair hiçbir bilgiye ulaşılamadığı belirtilmiştir.

3.1. Yabancı Literatür

Ullah ve Diğerleri (2020) araştırma Avrupa Birliği ülkelerinin (Almanya ve Polonya gibi) istihdam edilebilirlik düzeyinin özellikle genç işçi istihdamında oldukça yüksek düzeyde olduğunu, aynı özelliklerin Asya kaplanları olarak adlandırılan Tayland, Malezya, Güney Kore, Singapur ve Hong Kong ülkelerinde de var olduğunu bunun da mesleki eğitim sırasında gençlerin mesleğin gerekleri olan tüm teçhizat ve araçlara kolayca ulaşabildikleri ve mevcut olduğunun, verilen kursların sonucunda bireyin piyasa koşullarında iş alabilecek düzeyde işe hazır olduğu savı üzerine araştırma verileri elde edilmiştir. Öte yandan istihdam düzeyinin düşük ve işsizliğin yüksek olduğu ülkelerde ise mesleki eğitim kalitesinin ve mesleki eğitim araçlarının yetersiz olduğu sonucuna dair verilere araştırmada yer verilmiştir.

Schneider, Proskunina (2020) makalede Almanya’da bulunan ve Federal Hükümet tarafından desteklenen resmi istihdam kurumunun mesleki eğitime etkisi ve beklentileri karşılama düzeyi incelenmiştir. Araştırma kapsamında incelenen kurs ve mesleklerin tamamı istihdam kurumu tarafından finanse edilmektedir. Makalede elde edilen verilerde özel sektör tarafından açılması talep edilen ve açılan kurs programlarının, istihdam kurumu veya eğitim kurumu tarafından talep edilen kurs programlarına oranla kurs sonrası istihdam dönemine dair daha iyi sonuçların alındığı yer almaktadır.

Setiawan, Takaoka (2020) araştırmalarında mühendislik temelli ve bilgisayar üzerinden verilen CAD çizim programına yönelik mesleki eğitim yeterliliği konusunda kursiyer memnuniyetinin ne düzeyde olduğuna dair verilere yer vermişlerdir. Araştırmada özellikle kursiyerlerin eğiticinin yeterliliğini değerlendirmelerini, anlatım ve uygulama sonucunda mesleki gelişimlerine katkıları sorgulanmış, elde edilen veriler neticesinde kursiyerlerin beklentilerinin özellikle teknik açıdan tam olarak karşılandığı bilgisine ulaşılmıştır. Çalışmada uzaktan eğitim sistemi ile meslek edindirme kursu sonuçlarının ne kadar başarılı olabileceği sorgulanmıştır.

Danzie, Fumey (2020) son 10 yıl içinde Gana’da artan işsizliğin çözümüne yönelik olarak özel sektörün de katılımı ile düzenlenecek programların, kursların düzenlenmesi ile ancak genç işsizliğin azaltılabileceğine dair hazırlanmış olan kitap, gençlerin vasıflarının yetersiz olmasının istihdam edilebilirliklerini zorlaştırdığı anlatılmaktadır. Programların içeriklerinin ve çağdaş uygulama örneklerinin de yer aldığı çalışma bundan sonra yapılabilecek mesleki eğitim programlarına ışık tutabilecek proje ve programları da içinde barındırmaktadır.

Rintala, Nokelainen (2020) eğitim alanında dünyada en başarılı ülkelerden biri olan Finlandiya’da yapılan çalışmada mesleki eğitim gören öğrencilerin mesleki eğitimlerine dair bilgi ve birikimlerini arttırmak için özel sektörde faaliyet gösteren firmalarda aynı zamanda işbaşı eğitim yapmaları sağlanmış, daha sonra staj eğitimi görmeyen öğrencilerle de karşılaştırma yapılarak işverenlerde ek eğitim alan öğrencilerin mesleki yeterliliklerinin daha fazla arttığına dair veriler elde edilmiş ve aynı zamanda bu süreçteki öğrenim deneyimleri arasındaki farklılıklar da incelenmiştir.

Bolli, Caves, Renold, Buergi (2018) tarafından yapılan çalışmada işverenlerin de içinde olduğu mesleki eğitimin kalitesi ve içeriği üzerine bir araştırma modeli oluşturulmuş ampirik ve saha araştırması sonucunda veriler elde edilerek çıkarımlar yapılmıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde mesleki eğitime dair etkili bir eğitim ve öğretim sisteminin istihdam sisteminde yer alan aktörlerle uyumu, yani mesleki eğitim ve işveren uyumunun istihdam sürecinde oldukça etkili olduğuna dair sonuçlara yer verilmiştir. Bunun da mesleki eğitimin kalitesine bağlı

olduğu, mesleki eğitimde kalitenin ve yeterliliğin arttıkça istihdam düzeyine de olumlu yansımalarının olduğu gözlenmiştir. Çok kapsamlı bir çalışma yapılarak tam 18 farklı ülkede mesleki eğitimin kalitesi, işveren uyumu, istihdam düzeyi arasındaki bağlantılar somut olarak kanıtlanmaya çalışılmıştır. Bu anlamda en düşük puanın ise Asya ülkelerinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Jacob, Solga (2015) çalışmalarında Alman Mesleki Eğitim sistemini ve değişikliklerini incelemişlerdir. Uzun vadeli bir bakış açısı ile ampirik bulgular analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda her ne kadar hem devlet eliyle hem de özel sektör eliyle mesleki eğitim veriliyor olsa da devlet eliyle ve resmi devlet literatürü işlenen mesleki eğitim programlarının daha başarılı ve daha etkin olduğuna dair veriler elde edilmiştir. Kişilerin orta öğretim düzeyinde mesleki eğitim almalarına rağmen üniversitede farklı bir alanda eğitim alabilme imkânlarının bulunduğu anlatılmıştır. Ancak son dönemde mesleki ve teknik eğitim alan öğrencilerin üniversite sınavında puan düzeyi düşük olmasına karşın mesleki eğitim veren üniversiteleri daha çok tercih ettiklerinin altı çizilmiştir. Son dönemde eğitim verimliliğinde gerekli başarı düzeyinin elde edilemediği ve eğitim alanında, mesleki edinme anlamında yeni uygulama ve reformların hayata geçirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yabancı literatür taraması sonucunda mesleki eğitimde asıl olanın mesleki eğitimin ihtiyaçlar doğrultusunda yapılması, her şeyden önemlisi, hem eğitmen hem de eğitim programı, eğitim araçları ve ekipmanlar anlamında yetkin yeterli kaliteli bir eğitimin gerekliliğine yönelik sonuçlar elde edildiği gözlenmiştir. Ayrıca mesleki eğitimlerin işverenlerle ve işgücü piyasası ile koordineli olarak düzenlenmesi, işgücü piyasasına uyumlu olarak düzenlenecek mesleki eğitim program ve kurslarının istihdamı arttırmada, genç işsizliği azaltmada daha başarılı sonuçlar elde edeceğine yönelik çıkarımlar elde edilmiştir.

4. İŞKUR Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği Üzere Ampirik Araştırma

Bu çalışma ile İŞKUR tarafından 2019 yılı içinde kamu kurumları ile işbirliği kapsamında düzenlenen Forklift Operatörlüğü, Hazır Giyim (Model Makineci) İşçiliği, Proje Döngüsü Yönetimi ve Dış Ticaret Meslek Elemanı olmak üzere toplam 4 adet kursa katılan ve kursu başarı ile tamamlayan kursiyerlerin kurs boyunca alınan eğitimin kalitesi ve yeterliliğinin değerlendirilmesine ilişkin verilerin ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın verileri anket tekniği ile elde edilmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda İŞKUR tarafından hazırlanan ve her kurs sonunda kursu başarı ile bitiren kursiyerlere uygulanan toplam 10 soruluk anket kursiyerlerin tamamına uygulanmış, elde edilen veriler neticesinde eğitim programının yeterliliği, eğitim süresinin yeterliliği, kursiyerlerin işsizlik süresi uzadıkça mesleki eğitim kurslarından beklentinin düştüğüne dair hipotezler araştırılmıştır.

4.1. Yöntem

Araştırmada öncelikli olarak ölçeklere ilişkin güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Her bir ölçeğin Cronbach Alpha istatistiği hesaplanmıştır. Daha sonra IBM SPSS Statics 22 programı aracılığıyla her bir hipotezin doğru şekilde değerlendirilebilmesi için verilerin analizinde Ki-Kare Testi ve Pearson Analizi yapılarak ikili karşılaştırma grupları ile hipotezlerin doğrulukları test edilmiştir. Ayrıca anket sonuçlarına verilen cevaplar ve kursiyerlerin demografik özellikleri arasındaki bağlantının değerlendirilebilmesi için kolerasyon analizi ve son olarak kurs programları boyunca verilen eğitimin süre ve uygulama yönünden kursiyerlerin değerlendirmelerine dair anket sorularına verilen cevapların ortalamaları alınarak

çıkarımlar yapılmıştır. Bulguların değerlendirilmesi ve yorumlanması aşamasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistik veriler kullanılmıştır.

4.2. Bulgular

Kursiyerlerin demografik özellikleri aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 5: Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

		Frekans (Kişi)	Yüzde (%)
CİNSİYET	Kadın	46	50,5
	Erkek	45	49,5
	Toplam	91	100,0
YAŞINIZ	18-25 Yaş Arası	20	22,0
	25-35 Yaş Arası	47	51,6
	35-45 Yaş Arası	24	26,4
	Toplam	91	100,0
MEDENİ DURUM	Evli	65	71,4
	Bekar	26	28,6
	Toplam	91	100,0
EĞİTİM DURUM	İlköğretim	27	29,7
	Ortaöğretim	32	35,2
	Ön Lisans	16	17,6
	Lisans	16	17,6
	Toplam	91	100,0
GELİR DÜZEYİ	0-1500 tl Arası	44	48,4
	1500-2500 tl Arası	41	45,1
	2500-3500 tl Arası	6	6,6
	Toplam	91	100,0
İŞSİZLİK SÜRESİ	0-6 Ay Arası	51	56,0
	6-12 Ay Arası	23	25,3
	12-36 Ay Arası	12	13,2
	37 Ay ve Üzeri	5	5,5
	Toplam	91	100,0
İŞ DENEYİMİ	Var	64	70,3
	Yok	27	29,7
	Toplam	91	100,0

Ankete katılanların %50,5 kadın %49,5 erkektir. Bu bağlamda kursiyerlerin cinsiyet açısından neredeyse eşit düzeyde bir katılım gösterdiği görülmüştür. Yaş aralığı baz alınarak bakıldığında kursiyerlerin yarısından çoğunun (%51,6) 25-35 yaş aralığında olduğu ve İŞKUR'a kayıtlı olan iş arayanların yaş aralığı ile benzer bir yapı gösterdiği gözlenmiştir. 18-25 yaş arası genç işsiz olarak adlandırılan grubun katılım düzeyinin %22'lik bir oranla en az katılım gösteren grup olduğu görülmektedir. Katılımcıların %71,4'lük bölümü evlidir. Buradan kişilerin evli olsalar dahi meslek edindirme, mesleki gelişim kurslarına katılmalarına mani bir

durumun olmadığı sonucu çıkarılabilir. Eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde %35,2 oranında ortaöğretim (lise), daha sonra %29,7 oranında ilköğretim mezunu kursiyer profilinin olduğu tespit edilmiştir. Ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim görenlerin katılım düzeyi aynı ve %17,6 olup oldukça düşük düzeyde kaldığı görülmüştür. İlköğretim ve ortaöğretim mezunu kursiyerlerin katılım oranı toplamda %64,9'luk bir kısmı temsil etmektedir ki bu da eğitim düzeyi daha düşük olan bireylerin kurslara katılım gösterdiği gözlenmiştir. Her ne kadar kurs programları işsiz ve gelir düzeyi düşük bireyler için düzenleniyor olsa da 1500-2500 tl arası geliri bulunan kursiyerlerin %45,1'lik bir katılım düzeyine sahip olmaları kurslara katılanların gelir düzeyi anlamında homojen bir yapıyı temsil etmediği sonucu ortaya çıkmıştır. Bunda özellikle işsizlik sigortası ödeneği alanlara kurslara katılım anlamında İŞKUR eliyle öncelik verilmesinin etkili olduğu söylenebilir. Ankete katılan kursiyerlerin bilgi formlarında 91 kursiyerin 37'sinin işsizlik sigortası ödeneği aldığı tespit edilmiştir. Kursiyerlerin işsizlik süresinin de yine işsizlik sigortası alan kayıtlı işsizlerin katılımı ile 0-6 ay arası işsiz kalan kursiyer oranının %56'lık bir dilimi simgelemesi ile doğru orantı olduğu gözlenmiştir. Uzun süreli işsiz olarak nitelendirilen 12-36 ay arası (%13,2) ve 37 ay ve üzeri işsiz kalanların (%5,5) oranlarının oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunda işsizlik süresinin uzaması ile birlikte İŞKUR hizmetlerinden faydalanma ve katılım anlamında düzeyli bir düşüş olduğu hipotezi değerlendirilmiştir. Kursiyerlere ait demografik ve iş hayatlarına dair bilgiler içinde araştırma sırasında elde edilen en çarpıcı bilgilerden bir tanesi de katılımcıların %70,3 oranında daha öncesinde en az 1 iş deneyiminin olmasıdır. Bu noktadan hareketle daha sonraki çalışmalar için neden iş deneyimi bulunan işsizlerin meslek edindirme kurslarına katıldıklarına dair bir araştırma yapılabilir. Bu veriler ışığında kursiyerlerin meslek değiştirme, var olan mesleklerini geliştirmek ve mesleki becerilerini arttırmak için kurslara katılım sağladıkları söylenebilir.

Çalışmada kullanılan anket sorularının güvenilirliğinin ve verilen cevapların tutarlığının saptanabilmesi için Cronbach Alpha güvenilirlik analizi kullanılmıştır. Cronbach Alpha güvenilirlik analizi Lee Cronbach tarafından 1951 yılında bulunmuştur. Oldukça çok sayıda ve akademik çalışmada kullanılması sonucunda özellikle anket uygulaması yapılan çalışmalarda analiz sonucunda elde edilen verilerin güvenilirliğinin belirlenmesinde büyük önem taşımaktadır. Cronbach alfa analizi 2'li cevap sistemlerinde kodlanmayan ve likert tipli ölçeklerde kullanılan bir "iç tutarlılık" analizidir (Yıldız vd., 2018:15). Çalışmada uygulanan anket soruları 4'lü likert tekniğine göre hazırlanmıştır.

Tablo 6: Katılımcı Bilgileri

	N	%
Geçerli	91	100,0
Katılımcı Hariç ^a	0	,0
Toplam	91	100,0

a. Prosedürdeki tüm değişkenlere göre liste

İsmail Hakkı Dinçay- *İşkur Tarafından Düzenlenen Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği: Eskişehir Örneği*

Tablo 7: Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Standartlaştırılmış Maddelere Dayalı Cronbach's Alpha	Toplam Soru Sayısı
,810	,815	10

Tablo 8: Sorular ve Toplam Değerler(Skor)

	Öge Silindiğinde Ölçek Ortalama	Öge Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Öge Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyonun X ²	Öge Silindiğinde Cronbach's Alpha
Eğitici/öğreticilerin konusuna hakimiyeti ve kursiyere aktarma yöntemi	26,1538	20,709	,635	,602	,779
Eğitim Programı	26,4066	19,533	,665	,632	,772
Eğitim Programı süresinin yeterliliği	27,4176	23,068	,179	,200	,829
Teorik eğitimin yeterliliği	26,3956	20,420	,579	,548	,783
Pratik eğitimin yeterliliği	26,7912	18,745	,672	,543	,769
Eğitim araçlarının yeterliliği	26,8462	20,998	,403	,317	,805
Eğitim yerine (teorik ve pratik eğitim mekanlarına) ulaşım kolaylığı	26,1538	21,821	,380	,385	,805
Eğitim yerindeki sağlık ve iş güvenliği tedbirlerinin yeterliliği	26,2857	21,562	,491	,414	,793
Eğitim süresi içinde muhatap olduğunuz İŞKUR personeli	26,2308	22,446	,380	,375	,804
Eğitim süresi içinde mutahap olduğunuz eğitim kurumu personeli	26,0769	21,161	,586	,626	,785

Cronbach Alpha'ya göre bir ölçeğin güvenilir olarak kabul edilebilmesi için Alpha değerinin en az 0,70 düzeyinde olması gerekmektedir. $\alpha > 0,8$ olması ise anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Cronbach Alpha değeri 0,70'den düşük olan ölçekler sonuç değerlendirme bağlamında düşük güvenilir ya da güvenilir olmayan ölçek olarak sınıflandırılmaktadır (Yıldır vd., 2018:17). Yukarıda tablolar incelendiğinde görüleceği üzere 4 grup kurs programına katılan

kursiyerlere yönetilen test sorularının Cronbach Alpha değeri 0,810 bulunmuş olup, bu güvenilirlik değerinin oldukça yeterli olduğu görülmektedir. Yani bu ankette kullanılan soruların güvenilirliği oldukça yüksektir. Yine tablolar incelendiğinde Cronbach Alpha değerinin nasıl değiştiği görülmektedir. Güvenilirlik değerlerine bakılacak olursa hiçbir anket maddesinin Cronbach Alpha değerini etkileyecek çok büyük bir değişim oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple hiçbir anket sorusu değerlendirme dışında tutulmamıştır.

Araştırma hipotezleri sadece anket üzerinden değil, anket sonunda kurs hakkındaki görüşleriniz ve önerileriniz kısmında verilen cevaplar doğrultusunda oluşturulmuştur.

H0 Hipotezi: Meslek edindirme kursuna katılan bireylerin cinsiyetleri ve kursiyer memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Eğitim alınan gruplar arasında cinsiyet ve kurs programı, kursiyer memnuniyeti arasında verilen cevap ortalamalarının sonucuna dair Ki-Kare Testi analizi ve hipotezin sınama sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir. verilmiştir.

Tablo 9: Cinsiyet- Kursiyer Memnuniyet Ortalaması

	KADIN	ERKEK	N
Ortalama Kurs Değerlendirme Puanı	27	31	91
%ile Toplam Puan	46	45	91
%ile cinsiyetiniz	50,50%	49,50%	100%
% Toplam	50,50%	49,50%	100%

390

Tablo 10: Cinsiyet-Kurs Programı, Kursiyer Memnuniyet Analizi Kİ-KARE TESTİ

Katılımcı Sayısı

	Durum					
	Geçerli		Hatalı		Toplam	
	N	Yüzde	N	Yüzde	N	Yüzde
Cinsiyetiniz nedir?	91	100,0%	0	0,0%	91	100,0%
Toplam_Puan						

Tablo 11: Cinsiyet-Kurs Programı, Kursiyer Memnuniyet Analizi Kİ-KARE TESTİ

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-yönlü)
Pearson Ki-Kare	5,874 ^a	1	,37
Gerçekleşme Olasılığı	5,866	1	,27
Doğrusal İlişki	5,004	1	,17
Geçerli Katılımcı Sayısı	91		

a. 0 hücre (0%) 5 ten küçüktür. En düşük beklenen sayı 13'tür.

Ki-Kare testi parametrik olmayan testler içinde eğitim, sosyal araştırmalar alanında belki de en çok kullanılan testlerin başında gelmektedir. Değişik uygulama alanları vardır. Eğer iki nitel veya nicel değişken arasında bir ilişkinin varlığının ortaya konulması söz konusu ise Ki-Kare bağımsız testine başvurmak uygun

olacaktır. Ki-Kare bağımsızlık testi 2x2 veya RxC tipinde çapraz çizelgeler hazırlanarak teorik frekanslar arasında benzerliğin test edilmesini hedefler (Bircan, 2003:17)

Eğer $Sig. > Alpha\alpha=0,05$ ise H_0 hipotezi kabul edilir. Hipotezi alınan soruda $Sig.=0,37>0,05$ olduğundan H_0 hipotezi kabul edilir. Eğitim alınan gruplar içinde kadın-erkek olarak cinsiyet bazlı değerlendirme yapıldığında kadınların kurs memnuniyet oranları erkeklerinden düşüktür ve verilen cevap ortalamaları arasında farklılık olmadığı %5 anlamlılık düzeyinde görülmüştür. Bu bulgular ışığında H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

H_1 Hipotezi: Eğitim düzeyi ve kurs memnuniyet oranı arasında ters yönlü ilişki vardır. Yani eğitim düzeyi yükseldikçe kursiyerlerin memnuniyet oranı düşmektedir.

Tablo 12: Eğitim Durumu ve Kursiyer Memnuniyet Analizi Toplam Katılımcı Sayısı

	Durum					
	Geçerli		Hatalı		Toplam	
	N	Yüzde	N	Yüzde	N	Yüzde
Eğitim Mezuniyet	91	100,0%	0	0,0%	91	100,0%
Toplam_Puan						

Tablo 13: Eğitim Durumu ve Kursiyer Memnuniyet Analizi Kİ-KARE TESTİ

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-yönlü)
Pearson Ki-Kare	5,188 ^a	1	,22
Gerçekleşme Olasılığı	5,301	1	,39
Doğrusal İlişki	5,820	1	,37
Geçerli Katılımcı Sayısı	91		

a. 0 hücre (0%) 5 ten küçüktür. En düşük beklenen sayı 7'dir.

Eğer $Sig. > Alpha\alpha=0,05$ ise H_0 hipotezi kabul edilir. Hipotezi alınan soruda $Sig.=0,22>0,05$ olduğundan H_0 hipotezi kabul edilir. Eğitim alınan gruplar içinde katılımcı kursiyerlerin eğitim düzeyi yükseldikçe kurstan memnuniyet oranının düştüğü görülmüştür. Verilen cevap ortalamaları arasında farklılık olmadığı %5 anlamlılık düzeyinde görülmüştür. Bu bulgular ışığında H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

H_2 Hipotezi: Kursiyerlerin yaşı arttıkça kursiyer memnuniyet oranları da artmaktadır.

Tablo 14: Yaş ve Kursiyer Memnuniyet Analizi Toplam Katılımcı Sayısı

	Durum					
	Geçerli		Hatalı		Toplam	
	N	Yüzde	N	Yüzde	N	Yüzde
Eğitim Mezuniyet	91	100,0%	0	0,0%	91	100,0%
Toplam_Puan						

Tablo 15: Yaş-Kursiyer Memnuniyet Ortalaması

	18-25 YAŞ	25-35 YAŞ	35-45 YAŞ	N
ORTALAMA KURS DEĞERLENDİRME PUANI	26	30	32	29,64
% ile Toplam Puan	20	47	24	91
% ile Yaşınız	22,00%	51,60%	26,40%	100%
% ile Toplam	19,27%	52,26%	28,47%	100%

Tablo 16: Yaş ve Kursiyer Memnuniyet Analizi Kİ-KARE TESTİ

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Ki-Kare	5,322 ^a	1	,46
Gerçekleşme Olasılığı	5,919	1	,48
Doğrusal İlişki	5,159	1	,39
Geçerli Katılımcı Sayısı	91		

a. 0 hücre (0%) 5 ten küçüktür. En düşük beklenen sayı 9'dir.

Eğer Sig. > Alpha α =0,05 ise H0 hipotezi kabul edilir. Hipotezi alınan soruda Sig.=0,46>0,05 olduğundan H0 hipotezi kabul edilir. Eğitim alınan gruplar içinde yaş aralığı bazlı değerlendirme yapıldığında kadınların kurs memnuniyet oranları erkeklerinden düşüktür ve verilen cevap ortalamaları arasında farklılık olmadığı %5 anlamlılık düzeyinde görülmüştür. Bu bulgular ışığında H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Son olarak çalışmada kursiyerlerin işsizlik süresi uzadıkça mesleki eğitim kursu memnuniyet oranları düşmekte ve kurslara katılmak istemediklerine dair anket sonuçları incelenmiştir.

H3: Kursiyerlerin işsizlik süresi uzadıkça kurs memnuniyet anketine vermiş oldukları anket puan değeri düşmektedir.

Tablo 17: Korelasyon Analizi

	Toplam_Puan	Kursiyerlerin ne kadar süre işsiz oldukları
Pearson Korelasyonu	1	-,905**
Anlamlılık. (2-yönlü±)		,000
Katılımcı Sayısı	91	91
Pearson Korelasyonu	-,905**	1
Anlamlılık. (2-yönlü±))	,000	
Katılımcı Sayısı	91	91

**. Korelasyon 0.01 düzeyinde önemlidir (2-yönlü±).

Tablo incelendiğinde görüleceği üzere H2: Kursiyerlerin ne kadar süredir işsiz oldukları ile anket için vermiş oldukları toplam puan değeri arasında ilişki yoktur. Hipotezinin testi edilmesi için korelasyon analizi kullanılmıştır. Eğer Sig. > $\alpha=0,05$ ise H2 hipotezi kabul edilir. Anket sonucunda ilgili değer Sig.=0,000 olarak bulunmuştur. Bu durumda H2 hipotezi kabul edilir. Kursiyerlerin ne kadar süredir işsiz oldukları ile anket için vermiş oldukları toplam puan değeri arasında ilişki olduğuna %1 anlamlılık düzeyinde karar verilir. Kursiyerlerin işsiz oldukları süre ile ankete verilen puanlar arasında güçlü ve pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç

İşsizlikle baş etme noktasında en etkin mücadele yöntemlerinden biri de işsizlere yönelik beceri ve mesleki eğitim bilgisinin artırılarak onların daha kolay istihdam edilebilirliklerini sağlamaktır. Bu da Aktif İstihdam Politikalarının doğru ve yerinde uygulanması ile mümkün olmaktadır. Mesleki eğitim kursları, iş arama becerileri eğitimleri, işbaşı eğitim ve staj eğitimlerinin tamamının amacı bireylerin istihdam edilebilirliklerini arttırmak ve işsizliğe çözüm bulmaktır. Devlet politikası olarak hayata geçirilen hiçbir proje ve çalışma şimdiye kadar işsizliğe tek başına çare olmayı başaramamıştır. Meslek edindirme kursları da ancak işsizliğin azaltılmasına katkı sağlayabilmiştir.

Araştırma kapsamında İŞKUR tarafından gerçekleştirilen Forklift Operatörlüğü, Proje Döngüsü Yönetimi, Dış Ticaret Meslek Elemanı ve Hazır Giyim İşçiliği (Model Makineci) kurslarına katılan kursiyerlerin tamamı İŞKUR'a kayıtlı işsizlerden oluşmaktadır. En çok takılım 25-35 yaş aralığında gerçekleşmiştir. Kursiyerlerin büyük çoğunluğu ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olup gelir seviyeleri 1500-2500 civarındadır. Bunda kursa katılanların oldukça büyük bir kısmının aynı zamanda işsizlik sigortası ödeneği alıyor olması etkili olmuştur. Kursiyerlerin katılım ve seçim aşamaları İŞKUR öncülüğünde oluşturulan kursiyer seçme komisyonunca tayin edilmiştir. Kursiyer kurs seçmesine İŞKUR tarafından gönderilen cep telefonu mesajı ya da kuruma gelerek açılacak kurslar hakkında bilgi öğrenerek katılmıştır.

Kurs sonunda düzenlenen kursiyer memnuniyet anket sonuçları incelenirken “eğitim süresi, eğitim programının yeterliliğine dair hipotezler aşağıdaki gibi belirtilebilir;

“Eğitime katılan bireylerin cinsiyetleri ve kursiyer memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezi doğrulanmıştır. Ki-Kare Testi uygulanan hipotez için Kadın ve Erkek kursiyerlerin sayısı neredeyse birbirine eşit denebilecek düzeydedir. Kadın kursiyerlerin kurs memnuniyet anketi için verdikleri puanın ortalaması 27 iken Erkek kursiyerlerin ortalaması 31 bulunmuştur. Ayrıca Ki-Kare Testi sonucu elde edilen Sig.=0,37 değeri oldukça güçlü ve pozitif bir korelasyonun varlığına işaretir.

“Eğitim düzeyi ve kurs memnuniyet oranı arasında ters yönlü ilişki vardır. Yani eğitim düzeyi yükseldikçe kursiyerlerin memnuniyet oranı düşmektedir” hipotezi doğrulanmıştır. Kursiyerlerin eğitim düzeyi ve kurs memnuniyet oranları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair uygulanan Ki-Kare Testinde Sig.=0,22 değeri elde edilmiş olup, eğitim düzeyi ve kursiyer memnuniyeti arasındaki ilişki anlamlıdır.

“Kursiyerlerin yaşı arttıkça kursiyer memnuniyet oranları da artmaktadır” hipotezi doğrulanmıştır. Kursiyerlerin 18-25, 25-35, 35-45 şeklinde kategorize edildikleri yaş aralıkları ile kursiyer memnuniyet oranları karşılaştırılmış

ve yine Ki-Kare Testi uygulanarak $Sig.=0,46$ değerine ulaşılmıştır. Bu anlamda yaş ve kurs memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki güçlü ve anlamlıdır.

“Kursiyerlerin işsizlik süreleri uzadıkça kurstan beklentilerinin ve memnuniyetlerinin azaldığı” hipotezi doğrulanmıştır. Özellikle anket süreci ve kursların denetlendiği dönemde özellikle uzun süredir işsiz kursiyerlerin kursu çok ciddiye almadıkları, kurstan çok beklentileri olmadıkları şeklinde serzenişleri olduğu gözlenmiştir. Korelasyon analizi verileri incelendiğinde kursiyerlerin işsizlik süresi ve kurs memnuniyeti arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan işsizlerin işsizlik süresi uzadıkça katılmış oldukları meslek edindirme kurslarından beklenti ve memnuniyet oranları düşüktür. İşsizlik süresi ve kurs memnuniyeti arasındaki ilişki anlamlı ve negatif yönlüdür.

Gerek literatür taraması gerekse son dönemde İŞKUR tarafından meslek edindirme kurslarının yerini daha çok işbaşı eğitim programlarının almaya başlaması ile birlikte meslek edindirme kurslarının işsizliğe ne kadar fayda sağladığı sorusu sorgulanır hale gelmiştir. Özellikle yabancı literatür taramalarında kaliteli mesleki eğitimin önemi, meslek edindirme kurslarının işbaşı eğitim programları ile birleştirilerek yapılmasının daha verimli olacağına dair elde edilen veriler meslek edindirme kurslarının ve müfredatlarının tekrar gözden geçirilmesinin gerekliliğini ve istihdama ve işgücü piyasasına daha fazla nasıl fayda sağlayabileceğine dair Aile Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin bir araya gelerek ortak ve piyasanın beklentileri doğrultusunda meslek edindirme kurslarının düzenlenmesi hem işsizliğin azaltılmasına hem de meslek edinmek isteyen işsizlerin beklentilerine daha olumlu etkiler meydana getirebilecektir.

KAYNAKLAR

- Afşar, B., Aksoy Mıhoğlu B., Suna, S. (2019). İşsizlikle mücadelede mesleki eğitimin önemi ve firmaların mesleki kurslara bakışı: Konya ili örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 21(2), 407-416
- Ahn, H.J., Hamilton, J.D. (2020). Heterogeneity and unemployment dynamics, *Journal Of Business Economics Statistics*, 554-569
- Aktürk, B. (2008). İşsizlik sigortasına karşılaştırmalı bir yaklaşım: Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Sakarya Üniversitesi Sos.Bil.Ens.*, Sakarya
- Ayyıldız, Y. (2019). İŞKUR tarafından uygulanan aktif işgücü piyasası politikalarını etkileri üzerine bir değerlendirme: Zonguldak ili örneği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Bülent Ecevit Üniversitesi Sos.Bil.Ens.*, Zonguldak
- Bağcı, D., Yardımcıoğlu, F. (2017). Meslek edindirme kurslarının etkinliği: SAMEK örneği, *Siyaset Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 63-87
- Bayrakdar, S. (2019). İşsizliğin çözümünde uygulanan aktif istihdam politikalarını etkinliği üzerine genel bir değerlendirme, *Atatürk Üniversitesi İkt.İdr.Bil.Der.*, 33(1), 339-357
- Bolli, T. Caves, M.K. Renold, U. Buergi, J. (2018). Beyond employer engagement: measuring education-employment linkage in vocational education and training programmes, *Journal Of Vocational Education-Training*, 70(4), 524-563
- Biçerli, M.K. (2005). Aktif istihdam politikaları işsizliği azaltır mı?, *Çimento İşveren Dergisi*, 19(6), 1-25
- Biçerli, M.K. (2007). *Çalışma Ekonomisi*, İstanbul: Beta Yayınları
- Danzie, C., Fumey, M. (2020). *Youth Employment Programs in Gana: Options For Effective Policy Making and Implementation*, Calculator Publication
- Dimitrescu, M, Sarbu, L. V. ve Lacroix, Y. (2015). European trends for adults education in lifelong learning strategy: modern methods and romanian skills in training management, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 180, 1161-1169.
- Dinçay, İ.H. (2020). Bireysel iş uyumsuzluklarında arabuluculuk süreci ve Türkiye İş Kurumuna uyarlanabilmesi için alternatif bir model önerisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). *Anadolu Üniversitesi*, Eskişehir
- Elbir, N. (2020). Türk iş hukukunda doğum veya evlat edinme sonrası kısmi süreli çalışma ve yarım çalışma, *Ankara Üniv.Sos.Bil.Der.* 11(1), 135-147
- Erol, E. (2016). İşverenlere maliyet avantajı ve nitelikli işgücü desteğinde önemli bir araç işbaşı eğitim programı, *TİSK İşveren Dergisi*, 54(2), 148-169
- Görücü, İ. (2020). İŞKUR tarafından yürütülen işbaşı eğitim programlarına yönelik bir değerlendirme, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 125-141
- İşığöç, Ö., Emirgil, B.F. (2009). Aktif işgücü piyasası politikaları ve mesleki yetiştirme: işgücü yetiştirme kursları'nın etkinliğinin Bursa ili örneğinde incelenmesi, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 57, 201-220

- İrdem, E. (2016). İŞKUR tarafından düzenlenen mesleki eğitim kursları itibarıyla aktif işgücü piyasası politikalarının etki değerlendirmesi, (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi), *İŞKUR*, Ankara
- İŞKUR (2020). *Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği*, Ankara.
- Jacob, M. ve Solga, H. (2015). Germany's vocational education and training system in transformation: changes in the participation of low- and high-achieving youth over time, *European Sociological Review*, 31(2), 161–171
- Kapar, R. (2006). *Sosyal Korumanın İşgücü Piyasasına Etkisi*, Birleşik Metal-İş Yayınları, Ankara
- Korkmaz, A., Mahiroğulları, A. (2013). *İşsizlikle Mücadelede Emek Piyasası Politikaları*, Ekin Yayınevi, Bursa
- Kurtul, Z. (2020). Yönetim süreci açısından giysi üretiminin planlanması ve İŞKUR örneği, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 38, 249-261
- Küçükbayrak, M. (2012). Türkiye’de işsizlik sigortasının kapsamı ve işsizlik ve istihdam süreleri açısından değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi), *Kalkınma Bakanlığı*, Ankara
- Launov, A., Walde, K. (2016). The employment effect of reforming a public employment agency, *Science Direct Journal*, 84, 140-164
- Morchio, I. (2020). Work histories and lifetime unemployment, *International Economic Review*, 61(1), 321-350
- Özbek, A. (2019). İşletmelerde insan kaynakları personel tedariki uygulamalarında İŞKUR’un yeri ve etkinliği üzerine bir alan araştırması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Çorum
- Rita, H. Nokelainen, P. (2020). Vocational education and learners’ experienced workplace curriculum, *Vocation and Learning Journal*, 13, 113-130
- Rosin, A. (2020). Platform work and fixed-term employment regulation, *European Labour Law Journal*, 20(10), 1-21
- Schneider, K., Proskunina, U. (2020). Predictors of participation in continuing vocational education and training funded by the federal employment agency, *IJRDO*, 5(5), 58-83
- Schumpeter, J. (2019). *Theorie Der Wirtschaftlichen Entwicklung*, Duncker&Humblot, Berlin, Deutschland
- Setiawan, A.H., Takaoka, R. (2020). Designing PBL steps in vocational course based on students’ readiness and teachers’ discussion, *Journal Of Physics*, Conferece Series, 1-10
- Şahin, M. (2019). Aktif işgücü piyasası politikaları işsizliği nasıl etkiliyor? İŞKUR eşleştirme hizmeti etki analizi, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 9(1), 161-176
- Topçu, M., Beğenirbaş, M. Oğuzhan, T. (2018). Yaşam tatmininin öncülleri olarak algılanan stres ve kontrol odağı: İŞKUR meslek edindirme kursu katılımcıları üzerine bir çalışma, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40), 35-52
- Ullah, S., Malik, Z. (2020). Analysis of the determinants of participation, strengths and weaknesses of vocational trainings of federally administered tribal area’s

İsmail Hakkı Dinçay- *İşkur Tarafından Düzenlenen Meslek Edindirme Kurslarının Etkinliği: Eskişehir Örneği*

development authority, *International Journal Of Economics and Financial Issues*, 10(3), 149-157

Yakup, G. (2015). Türkiye’de kadın istihdamı, meslek edindirme kursları ve yerel yönetimler: İstanbul’da bazı ilçe belediyeleri üzerine bir araştırma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul

Yıldız, D., Uzunsakal, E. (2018). Alan araştırmalarında güvenilirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine bir uygulama, *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 14-28

Yılmaz Y. (2020). Erbaa şehrinde modern sanayinin gelişimi, dağılımı ve sorunları, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 609-636